

Nr 10

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar angående viss omorganisation av jordbrukstekniska institutet och statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader, m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under nionde huvudtiteln (p. 52—55) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnen, för budgetåret 1964/65 beräkna till Statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader: Avlöningar, Omkostnader och Försöksverksamheten respektive förslagsanslag av 501 000 kr., förslagsanslag av 181 000 kr. och reservationsanslag av 150 000 kr. samt till Bidrag till jordbrukstekniska institutet ett anslag av 400 000 kr.

Vidare har Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln (p. 44—51) bland annat föreslagit riksdagen att för budgetåret 1964/65 anvisa

till Lantbrukshögskolan: Avlöningar ett förslagsanslag av 11 920 000 kr.,
till Lantbrukshögskolan: Omkostnader ett förslagsanslag av 1 091 000 kr.,

till Lantbrukshögskolan: Materiel ett reservationsanslag av 1 308 000 kr.,
till Lantbrukshögskolan: Nyanskaffning av apparater m. m. ett reservationsanslag av 1 210 000 kr.,

till Lantbrukshögskolan: Bokinköp och bokbindning ett reservationsanslag av 200 000 kr.,

till Lantbrukshögskolan: Försöksverksamheten ett reservationsanslag av 3 295 000 kr.,

till Lantbrukshögskolan: Lantbruksdriften vid försöksstationerna m. m. ett förslagsanslag av 1 000 kr.,

till Lantbrukshögskolan: Inredning och utrustning ett reservationsanslag av 500 000 kr.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en den 6 mars 1964 dagtecknad proposition, nr 65, vilken hänskjutits till jordbruksutskottet, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen att

1) *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna vid statsrådsprotokollet fogat avtal med Stiftelsen Svensk jordbruksteknisk forskning angående drift av jordbrukstekniska institutet

2) *dels* godkänna de framlagda förslagen rörande organisationen m. m. av försöksverksamheten i fråga om lantbruksbyggnader

3) *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa personalförteckning för statens lantbruksbyggnadsförsök i enlighet med vad som i propositionen föreslagits

4) *dels* fastställa följande avlöningsstat för statens lantbruksbyggnadsförsök, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1964/65:

Avlöningsstat

1. Ersättningar till expertis, <i>förslagsvis</i>	26 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	342 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	154 000
	Summa kr. 522 000

5) *dels* å riksstaten för budgetåret 1964/65 under nionde huvudtiteln anvisa

a) till *Statens lantbruksbyggnadsförsök: Avlöningar* ett förslagsanslag av 522 000 kr.

b) till *Statens lantbruksbyggnadsförsök: Omkostnader* ett förslagsanslag av 250 000 kr.

c) till *Statens lantbruksbyggnadsförsök: Försöksverksamheten* ett reservationsanslag av 150 000 kr.

d) till *Bidrag till jordbrukstekniska institutet* ett förslagsanslag av 500 000 kr.

6) *dels* medge avskrivning i enlighet med vad som i propositionen förordats av lån ur fonden för förlag till statsverket till jordbruksdriften m. m. vid statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader.

Utskottet har i förevarande sammanhang behandlat följande till utskottet hänvisade motioner, nämligen

1) I: 230 av herrar *Isacson* och *Kristiansson, Axel*, likalydande med II: 281 av herrar *Grebäck* och *Antby*, vari hemställts att riksdagen måtte besluta att, utöver vad Kungl. Maj:t föreslår,

a) institutionens forskningsavdelningar tillföres 1 laborator Bo 1 placerad vid institutionen för växtpatologi i Alnarp från 1 juli 1965;

b) institutionens försöksavdelningar tillföres 1 försöksledare Ae 23 (institutionen för växtodling) kr. 33 150, 1 försöksledare Ae 23 (institutionen för husdjurens utfodring och vård) kr. 33 150;

c) till *Lantbrukshögskolan: Avlöningar* för budgetåret 1964/65 anvisa ett förslagsanslag av kr. 11 986 300;

d) anslaget till lantbrukshögskolans försöksverksamhet uppräknas med

ytterligare 500 000 kr., att till *Lantbrukshögskolan: Försöksverksamheten* för budgetåret 1964/65 anvisa ett reservationsanslag av kr. 3 795 000;

2) I: 443 av herrar *Larsson, Thorsten, och Pettersson, Harald*, likalydande med II: 535 av herr *Skoglösa m. fl.*, i vilka motioner hemställts att riksdagen till *Lantbrukshögskolan: Försöksverksamheten* under nionde huvudtiteln måtte anvisa ett reservationsanslag av 4 995 000 kr.;

3) I: 682 av fröken *Stenberg m. fl.* och II: 834 av herr *Lundmark m. fl.*, i vilka likalydande motioner hemställts, att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 65 måtte besluta att, utöver vad i propositionen föreslagits,

a) inrätta en befattning såsom försöksledare i lönegrad Ae 27 vid statens lantbruksbyggnadsförsök med placering vid Röbbäcksdalen;

b) inrätta en befattning såsom försökstekniker i lönegrad Ae 17 med samma placering;

c) inrätta en befattning såsom kontorsbiträde i reglerad befordringsgång med samma placering;

d) anvisa till Statens lantbruksbyggnadsförsök: Omkostnader 20 000 kronor; samt

e) anvisa till Statens lantbruksbyggnadsförsök: Försöksverksamheten 50 000 kronor;

4) I: 683 av herr *Virgin m. fl.*, likalydande med II: 833 av herr *Eliasson i Moholm m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte uttala att, så snart lämpliga lokaler kan anskaffas vid lantbrukshögskolan, statens lantbruksbyggnadsförsök måtte förflyttas till Ultuna;

5) II: 832 av herr *Sköld*, vari hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om undersökning och förhandlingar angående utvidgning av jordbrukstekniska institutets verksamhetsområde till att jämväl omfatta jordbrukets och trädgårdsnäringens driftbyggnader och att förslag härom senast underställes 1969 års riksdag.

Beträffande innehållet i nämnda motioner får utskottet hänvisa till motionerna I: 230, II: 535, I: 682, II: 833 och II: 832.

Propositionen nr 65 angående viss omorganisation av jordbrukstekniska institutet och statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader m. m.

I propositionen har å s. 3—7 redogjorts för nuvarande förhållanden vid jordbrukstekniska institutet och statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader. Å s. 7—26 har lämnats *dels* redogörelse för 1961 års jordbrukstekniska utrednings synpunkter och förslag och *dels* där-

över avgivna remissutlåtanden. Vidare redovisas å s. 26—28 Förslag till avtal rörande den fortsatta driften av jordbrukstekniska institutet och å s. 28—30 återges innehållet i Anslagsskrivelse för budgetåret 1964/65 från styrelsen för statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader. Slutligen lämnas redogörelse över Vissa förslag rörande statens forskningsanstalts för lantmannabyggnader försöksgårdar å s. 30—32.

Utskottet tillåter sig hänvisa till propositionens förenämnda redogörelser jämte däröver avgivna yttranden.

Efter förenämnda redogörelser har *departementschefen* i propositionen nr 65 anfört följande.

»Byggnads- och mekaniseringsfrågorna har mycket stor betydelse för jordbruksnäringen. Detta belyses av att återanskaffningsvärdet av jordbrukets ekonomibyggnader uppskattas till 20 000 miljoner kr. och av att det årligen torde investeras omkring 500 miljoner kr. i maskiner. Ett rationellt utnyttjande av dessa investeringar är följaktligen av stor vikt för jordbruksföretagens lönsamhet. Därtill kommer att kostnaderna för maskinanskaffning och byggnadsåtgärder mycket påtagligt inverkar på jordbrukets kapitalbehov.

Berörda frågor har ingående behandlats av 1961 års jordbrukstekniska utredning i det betänkande angående jordbrukstekniska institutet och statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader, för vilket redogjorts i det föregående. Utredningen har därvid starkt framhållit behovet av en ökad försöksverksamhet beträffande jordbrukets och trädgårdsnäringens byggnads- och mekaniseringsfrågor. I likhet med nära nog samtliga remissinstanser anser även jag, att angelägenheten av denna försöksverksamhet är framträdande. Med hänsyn till verksamhetens betydelse för jordbrukets rationalisering är det enligt min mening motiverat att de statliga insatserna på området ökas.

I fråga om *inriktningen av försöksverksamheten* på det jordbrukstekniska området har utredningen bland annat uttalat, att verksamheten bör syfta till rationell användning inom jordbruksföretagen av teknisk utrustning av olika slag. Därvid framstår undersökningar rörande samspelet mellan sådan utrustning och den mänskliga arbetskraften som särskilt betydelsefulla. Vidare bör enligt utredningen försök att genom förbättrade skörde-metoder och användning av lämpliga tekniska hjälpmedel minska årsvariationerna i skördarnas storlek och kvalitet ha en viktig plats i verksamheten. För egen del anser jag, att den av utredningen angivna inriktningen är väl ägnad att ligga till grund för den fortsatta försöksverksamheten. Bland annat finner jag det vara önskvärt, att därvid uppmärksammas frå-

gan om den ur skilda synpunkter lämpligaste mekaniseringsgraden inom jordbruksföretag av olika storlek.

Den särskilda försöksverksamheten rörande jordbruksbyggnader har utredningen funnit böra begränsas till frågor rörande driftsbyggnaderna. Enligt min mening är en sådan avgränsning motiverad. Anledning torde knappast finnas att göra åtskillnad mellan forskning i fråga om lantbrukets bostäder och forskning som bedrivs beträffande annan småhusbebyggelse på landsbygden. Vad gäller driftsbyggnaderna är det mycket angeläget att finna vägar för att genom ändringsarbeten utnyttja det äldre byggnadsbeståndet i nutida driftsformer. Även problemet att finna användning för sådana ekonomibygnader, som blir överflödiga i samband med jordbrukets rationalisering, bör angripas. Nya ekonomibygnader torde för närvarande inte sällan utformas utan tillräcklig hänsyn till de krav, som följer av att jordbruksföretagens storlek och driftsinriktning fortlöpande bör kunna anpassas efter utvecklingen. Det är därför nödvändigt att, såsom utredningen och åtskilliga remissinstanser understrukit, försöken att utforma byggnader, som tillgodoser nämnda krav, intensifieras. Jag ansluter mig härjämte till utredningens förslag att försöksverksamheten bör utsträckas till att omfatta motsvarande frågor rörande trädgårdsnäringens driftsbyggnader.

Vad gäller *organisationen av den jordbrukstekniska försöksverksamhet*, som nu bedrivs i samverkan mellan staten och näringslivet vid jordbrukstekniska institutet, har utredningen övervägt lämpligheten av att infoga denna i lantbrukshögskolan. Verksamheten skulle i så fall bedrivas av en försöksavdelning vid institutionen för arbetsmetodik och teknik. Utredningen har dock stannat för att förorda fortsatt samverkan mellan staten och näringslivet vid ett utbyggt jordbrukstekniskt institut. Flertalet av remissinstanserna har anslutit sig till utredningens förslag i denna del. Såsom närmare framgår av redogörelsen i det föregående har dock i ett par remissyttranden förordats inordning i lantbrukshögskolan, medan i några andra föreslagits samordning av den jordbrukstekniska och den byggnadstekniska försöksverksamheten.

Vid mitt ställningstagande till denna organisationsfråga har jag fäst stor vikt vid att såväl utredningen som remissinstanserna allmänt framhållit att det hittillsvarande samarbetet mellan staten och näringslivet i det jordbrukstekniska institutet lett till goda resultat. Detta utgör enligt min mening ett starkt skäl för att organisationsformen bibehålls. Den i årets statsverksproposition (bil. 11 s. 112) på grundval av utredningens betänkande föreslagna tekniska sektionen av lantbrukshögskolans försökskollegium medför dessutom, såsom jag närmare kommer att utveckla i det följande, tillfredsställande möjligheter att samordna bland annat institutets försöksverksamhet med den som bedrivs av högskolan. Mot bakgrunden härav och då från näringslivets sida fortsatt intresse visats för att delta i finansiering-

en av institutets verksamhet har Kungl. Maj:t på min föredragning föreställt om förhandlingar rörande avtal om fortsatt drift av jordbrukstekniska institutet.

Den tillkallade förhandlingsmannen har efter överläggningar med representanter för lantbrukshögskolans styrelse, Sveriges lantbruksförbund och vissa industrier upptagit förhandlingar med företrädare för Stiftelsen Svensk jordbruksteknisk forskning. Denna har bildats av Sveriges lantbruksförbund och industriföretag med intresse för det jordbrukstekniska institutets verksamhet. Förhandlingarna har i stort sett bedrivits med utgångspunkt från utredningens förslag i ämnet. De har, såsom framgår av förhandlingsmannens i det föregående redovisade skrivelse, lett till ett — under förutsättning av Kungl. Maj:ts godkännande — träffat preliminärt avtal om driften av jordbrukstekniska institutet under tiden den 1 juli 1964—den 30 juni 1969. I anslutning därtill har upprättats förslag till stadgar för institutet.

Det träffade avtalet innebär, att staten och stiftelsen åtar sig att under avtalsperioden **ansvara för driften** vid institutet. Detta skall ha till uppgift att i samarbete med bland annat lantbrukshögskolan bedriva forskning och försök på det jordbrukstekniska området främst beträffande jordbrukets maskiner och andra mekaniska och elektriska hjälpmedel ävensom att bedriva undervisnings- och upplysningsverksamhet angående de tekniska hjälpmedlens rationella användning i jordbruket. Enligt avtalet skall staten bidra med 500 000 kr. och stiftelsen med minst 250 000 kr. för budgetår till kostnaderna för institutets verksamhet. Det har dock överenskommit att om staten under avtalsperioden skulle höja sitt bidrag till 600 000 kr. så skall stiftelsen öka sitt bidrag till minst 300 000 kr. Vidare innehåller avtalet en bestämmelse att, om löneläget för statstjänstemän ändras på visst närmare angivet sätt, bidragens storlek skall kunna bli föremål för nya förhandlingar. Liksom nu skall staten hyresfritt ställa lokaler till förfogande för institutet samt svara för kostnaderna för uppvärmning m. m.

Institutets uppgifter enligt avtalet tillgodoser enligt min mening de synpunkter på inriktningen av den jordbrukstekniska försöksverksamheten, som utredningen anlagt och som jag i det föregående anslutit mig till. Den omfattning av institutets verksamhet, som torde följa av avtalsförslaget, liksom fördelningen av kostnaderna mellan staten och stiftelsen med 500 000 kr. respektive minst 250 000 kr. för budgetår anser jag innebära en lämplig avvägning. I förhållande till vad som gäller för innevarande budgetår ökas sålunda statens bidrag med 100 000 kr. och näringslivets avtalsenliga minimibidrag med 175 000 kr. Möjligheterna att från statens sida höja bidraget med ytterligare 100 000 kr., vilket enligt avtalet föranleder att stiftelsens bidrag ökas med 50 000 kr., torde få prövas vid den årliga budgetbehandlingen. Avtalsförslaget föranleder ej heller i övrigt någon erinran från min sida. Det är enligt min uppfattning önskvärt att institutets styrelse över-

lägger med lantbrukshögskolans styrelse om att i kostnadsbesparande syfte uppdra de kamerala göromålen åt högskolan.

På grund av det anförda förordar jag, att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens bemyndigande att för statens del godkänna avtalet. Därest under avtalstiden behov av smärre jämkningar i avtalet skulle uppkomma, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att för statens del besluta härom. Det torde vidare liksom hittills få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa stadgar för institutet.

Institutets lokalbehov kommer att behandlas av den lokalprogramkommitté för lantbrukshögskolan m. m., som jag tidigare denna dag inhämtat Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla. Kostnaderna för uppvärmning m. m. torde liksom hittills få bestridas från lantbrukshögskolans anslag.

Utredningens förslag till *organisation av försöksverksamheten i fråga om lantbrukets byggnader* innebär, att den nuvarande statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader skall inordnas i lantbrukshögskolan. I princip har detta förslag tillstyrkts av de flesta remissinstanserna. Det framgår vidare av vad utredningen och remissinstanserna anført, att försöksverksamheten på förevarande speciella område ej lämpligen bör ingå i uppgifterna för statens institut för byggnadsforskning.

Även jag anser att ifrågavarande försöksverksamhet bör knytas till lantbrukshögskolan. Driftsbyggnaderna utgör nämligen så betydelsefulla delar av jordbruks- och trädgårdsföretagen att det ur flera synpunkter måste anses vara angeläget att byggnadsförsöken nära samordnas med övrig försöksverksamhet på jordbrukets och trädgårdsnäringens områden.

Inordningen av byggnadsförsöken i lantbrukshögskolan förutsätter enligt min mening ej nödvändigtvis att den av forskningsanstalten för lantmannabyggnader bedrivna verksamheten i Lund flyttas till Ultuna. Jag anser med hänsyn till de skäl, som utredningen och särskilt vissa remissinstanser anført mot en sådan förflyttning, att försöksverksamheten tills vidare bör kvarbli i Lund. Den bör organiseras som en särskild anstalt och stå under ledning av lantbrukshögskolans styrelse. Anstalten, vars verksamhet alltjämt torde böra finansieras över särskilda anslag på riksstaten, bör benämnas statens lantbruksbyggnadsförsök. Till utredningens förslag att anstalten senare skall ombildas till en högskoleinstitution är jag ej beredd att nu ta ställning. Behovet av undervisning i byggnadslära vid lantbrukshögskolan bör i huvudsak kunna tillgodoses genom att befattningshavare vid byggnadsförsöken anlitas härför.

Utredningen har föreslagit, att en särskild lokal nämnd skall ha det närmaste överinseendet över bland annat anstaltens verksamhet och ekonomi samt bereda ärenden som skall avgöras av högskolestyrelsen. Då det vid lantbrukshögskolan redan finns organ, som fullgör uppgifter motsvarande dem som skulle åvila nämnden, torde denna enligt min mening kunna undvaras. Anstaltens direkta ledning under högskolestyrelsen och rektor bör

alltjämt ankomma på en föreståndare. Denna bör även åläggas undervisningen i byggnadslära vid högskolans Ultunadel. De kamerala göromålen vid byggnadsförsöken bör, såsom berörts i årets statsverksproposition (bil. 11 s. 132), ankomma på det för högskolans Alnarpsdel och Alnarpsinstitutet gemensamma kansliet i Alnarp.

Arbetsuppgifterna i stort för statens lantbruksbyggnadsförsök följer av vad jag i det föregående uttalat rörande inriktningen av försöksverksamheten beträffande jordbrukets och trädgårdsnäringens driftsbyggnader. Det är givetvis angeläget att ett nära samarbete sker mellan försöksanstalten och lantbruksorganisationen. I anstaltens uppgifter bör dock enligt min mening tills vidare inte ingå den av lantbruksstyrelsen bedrivna verksamheten med att upprätta typritningar för lantbruksbyggnader. Spörsmålet här om bör ånyo prövas i anslutning till de överväganden om den statliga och statsunderstödda organisationen för jordbrukets rationalisering vartill 1960 års jordbruksutrednings arbete kan leda. Jag delar utredningens uppfattning, att det är av stort värde att resultaten av försöksverksamheten sprids så snabbt och effektivt som möjligt. Utredningens förslag att nu tillföra försöksanstalten särskild personal härför kan jag dock inte tillstyrka.

Den inre organisationen av försöksanstalten anser jag inte böra bindas genom någon av Kungl. Maj:t och riksdagen fastställd indelning i avdelningar eller sektioner. Det får ankomma på högskolestyrelsen och föreståndaren att bestämma den indelning av personalen som befinns lämplig med hänsyn till aktuella arbetsuppgifter.

Jag har i det föregående betonat vikten av att försöksverksamheten beträffande jordbrukets och trädgårdsnäringens byggnadsfrågor intensifieras. Härför krävs enligt min mening en betydande upprustning av resurserna för byggnadsförsöken. Denna upprustning bör nu avse en förstärkning av personalresurserna genom att, utöver vid forskningsanstalten nu befintliga tjänster, inrättas en försöksledartjänst i Ae 27, en sådan tjänst i Ae 25, en försöksteknikertjänst i Ae 17, en tjänst som expeditionsvakt i Ae 7 och en tjänst som kanslibitråde i Ae 7. Den befintliga föreståndartjänsten i Bp 3 bör utbytas mot en dylik tjänst i Be 3. Vidare bör en försöksledartjänst i Ae 25 utbytas mot en avdelningsdirektörstjänst i Be 1 och en tjänst som förste avdelningsingenjör i Ae 27 ändras till en försöksledartjänst i samma lönegrad. En ingenjörstjänst i Ag 19 och en sådan tjänst i högst Ae 15 samt en assistenttjänst i Ae 17 och två dylika tjänster i Ae 11 bör utbytas mot en tjänst som försökstekniker i Ae 19, en sådan tjänst i Ae 17 och tre i Ae 15. Slutligen bör en kontoristtjänst i Ae 9 ändras till tjänst som kansliskrivare i Ae 11. I anledning av vad jag förordat rörande skötseln av de kamerala göromålen bör den befintliga tjänsten som kamrerare i Ae 19 indras.

Tablå över de tjänster, som vid bifall till mina här framlagda förslag, kommer att finnas under nästa budgetår vid försöksanstalten, torde såsom

bilaga B få fogas till detta protokoll. De extra ordinarie tjänsterna i högre lönegrad än Ae 19 bör upptas på personalförteckning. I detta sammanhang bör anmälas att i det föregående framlagda förslag till lönegradsplaceringar av tjänster varit föremål för överläggningar med vederbörande personalorganisationer, som därvid godtagit förslagen.

Till frågan om förstärkning av försöksresurserna i övrigt återkommer jag i det följande vid behandlingen av anslagsfrågorna.

Utredningen har ansett att det av forskningsanstalten för lantmannabyggnader tillämpade systemet med egna *försöksgårdar* bör omprövas ur såväl metodiska som ekonomiska synpunkter. Detta system medför nämligen enligt utredningen en begränsning av försöksverksamhetens möjligheter. I stället bör försöksvärdar i olika delar av landet kunna anlitas i ökad omfattning. Utredningens uppfattning delas av åtskilliga remissinstanser. Enligt min mening talar starka skäl för att byggnadsförsöken efter inledande modellstudier bör fullföljas hos försöksvärdar. Härigenom blir det möjligt att utföra försöken vid jordbruksföretag av olika storlek och driftsriktning i skilda delar av landet. Jag anser därför, att den fortsatta försöksverksamheten i största möjliga utsträckning bör ske med anlitage av försöksvärdar. Frågan om lämpliga former för att underlätta möjligheterna att anlita dylika försöksvärdar bör närmare övervägas av styrelsen för lantbrukshögskolan i samråd med lantbruksstyrelsen.

Jordbruksdriften vid forskningsanstaltens två försöksgårdar har lett till mycket betydande underskott. Med hänsyn härtill och då fortsatt drift av gårdarna bland annat torde medföra betydande utgifter för investeringar har, såsom framgår av redogörelsen i det föregående, preliminär överenskommelse träffats med Lunds stad att arrendeavtalen beträffande försöksgårdarna skall upphöra den 14 mars 1964. Vissa pågående försök får ändå fullföljas. Kungl. Maj:t har tidigare denna dag på mitt förslag godkänt överenskommelsen. Till de ekonomiska frågorna i anledning av försöksgårdarnas avveckling återkommer jag i det följande.

Vid behandlingen av lantbrukshögskolans avlöningsanslag i årets statsverksproposition (bil. 11 s. 112) har jag — med hänvisning till att jag senare ämnade föreslå Kungl. Maj:t att för riksdagen framlägga förevarande proposition — förordat att *lantbrukshögskolans försökskollegium* utvidgas med en teknisk sektion. Denna bör ha samma ställning och funktion som försökskollegiets övriga sektioner. Den huvudsakliga uppgiften för sektionen bör således vara att inordna försöksverksamheten rörande jordbruks teknik och lantbruksbyggnader i det riksförsöksprogram, som upprättas i fråga om försöksverksamhet i övrigt på lantbrukets område. Såsom utredningen avsett bör riksförsöksprogrammet läggas till grund för arbetet såväl vid jordbrukstekniska institutet som vid statens lantbruksbyggnadsförsök.

I den tekniska sektionen av försökskollegiet bör ingå professorn i arbetsmetodik och teknik, föreståndaren för jordbrukstekniska institutet, före-

ståndaren för statens lantbruksbyggnadsförsök, professorn i husdjurens utfodring och vård, professorn i växtodling, professorn i företagsekonomi samt försöksintendenten. Härjämte bör högskolestyrelsen utse två representanter för jordbruket, en för trädgårdsnäringen och två för industrin. Till sektionen anser jag dessutom böra knytas en representant för vardera statens maskinprovningar, veterinärhögskolan och lantbruksstyrelsen samt en gemensam representant för statens råd och institut för byggnadsforskning och en för de tekniska högskolorna. Sektionsordförande bör utses av Kungl. Maj:t efter förslag av högskolestyrelsen. I likhet med övriga sektionsordförande i försökskollegiet bör ordföranden i den tekniska sektionen ingå i högskolans kollegienämnd.

Medel för statens lantbruksbyggnadsförsök bör liksom fallet är vid forskningsanstalten för lantmannabyggnader anvisas under tre särskilda anslag till avlöningar, omkostnader och försöksverksamhet. Vid beräkningen av medelsbehovet har jag därvid utgått från de för innevarande budgetår anvisade anslagen till forskningsanstalten.

Mina förslag i det föregående rörande personalen vid statens byggnadsförsök medför ett ökat anslagsbehov av 128 000 kr. Å andra sidan kan anslaget minskas med ett belopp av 6 500 kr., som beräknats till arvoden åt forskningsanstaltens styrelse och dess sekreterare. För att tillgodose behovet av att anlita särskild expertis bör under en särskild anslagspost för ersättningar till expertis upptas 26 000 kr. Enligt mina beräkningar bör anslaget härjämte höjas med 16 500 kr. på grund av löneomräkning m. m. Under den nya anslagsrubriken *Statens lantbruksbyggnadsförsök: Avlöningar* bör sålunda för budgetåret 1964/65 uppföras ett förslagsanslag av 522 000 kr. Detta förslag innebär en ökning med 164 000 kr. i förhållande till motsvarande anslag för innevarande budgetår.

I jämförelse med forskningsanstaltens omkostnadsanslag bör anslagsposten till reseersättningar uppräknas med 10 000 kr. i anledning av personalförstärkningarna. Av posten bör 1 000 kr. få disponeras för internordiska tjänsteresor. Anslagsposten till utrustning föreslår jag höjd med 10 000 kr. Vidare bör anslagsposten till publikationstryck ökas med 900 kr., delposten till bränsle, lyse och vatten uppräknas med 1 500 kr. och delposten till övriga expenser höjas med 6 000 kr. Såsom särskilda uppbördsmedel bör upptas ersättning för vissa uppdrag, försäldr meddelanden m. m. med 5 000 kr.

Under en särskild anslagspost bör upptas det belopp av 125 000 kr., som enligt i det föregående nämnd överenskommelse rörande avveckling av arrendeavtalen beträffande försöksgårdarna skall erläggas till Lunds stad senast den 15 juli 1964 såsom ersättning för synebrist. Däremot kan anslaget minskas med 55 500 kr., som under anslagsposten för ersättning till jordbruksdriften anvisats för att bestrida arrendekostnaderna. Samman-

lagt erfordras sålunda till *Statens lantbruksbyggnadsförsök: Omkostnader* för nästa budgetår en medelsanvisning av 250 000 kr.

I detta sammanhang torde böra bringas till riksdagens kännedom att Kungl. Maj:t i anledning av i det föregående redovisad skrivelse från styrelsen för statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader angående det ekonomiska läget för anstaltens jordbruksdrift m. m. genom beslut den 18 oktober 1963 medgett att anstaltens omkostnadsanslag får belastas med dels 100 000 kr. för att minska till *jordbruksdriften hänförliga kortfristiga krediter*, dels 20 300 kr. för att förbättra avloppssystemet vid försöksgården Habo. I anslutning till förhandlingarna om att avveckla arrendena av försöksgårdarna har jag inhämtat uppgifter om den ekonomiska ställning, som kan väntas föreligga för jordbruksdriften den 14 mars 1964. Av uppgifterna framgår, att tillgångar och kortfristiga skulder väntas balansera på ett belopp av omkring 380 000 kr. Därest det vid avvecklingen skulle visa sig att underskott uppkommer, torde jag få återkomma till Kungl. Maj:t angående medgivande att belasta omkostnadsanslaget med de belopp, som erfordras för att täcka dessa.

Såsom framgår av redogörelsen i det föregående kvarstår av de *långfristiga krediter för jordbruksdriften m. m.*, som ställts till forskningsanstaltens förfogande såsom lån från fonden för förslag till statsverket, ett belopp av 640 000 kr. Då tillgångar motsvarande detta belopp saknas, torde de kvarstående lånen böra avskrivas genom att beloppet täcks via fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster. Riksdagens medgivande till denna avskrivning torde böra inhämtas.

Resurserna för byggnadsförsöken bör utöver vad jag tidigare föreslagit förstärkas genom en betydande höjning av medelsanvisningen för att bestrida försökskostnader. Jag vill därför föreslå, att för nästa budgetår medelsanvisningen härtill höjs från nuvarande 50 000 kr. till 150 000 kr. Beloppet bör upptas under ett reservationsanslag med rubriken *Statens lantbruksbyggnadsförsök: Försöksverksamheten*.

I enlighet med avtalet rörande driften av jordbrukstekniska institutet torde för budgetåret 1964/65 anslaget *Bidrag till jordbrukstekniska institutet* böra uppföras med 500 000 kr. Anslaget bör liksom anslagen till branschforskningsinstituterna inom handelsdepartementets verksamhetsområde ha karaktär av förslagsanslag.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om de övergångsarrangordningar, som kan erfordras i anledning av de i detta anförande framlagda förslagen.»

Anslagsäskandena i statsverkspropositionen

Lantbrukshögskolan: Avlöningar (p. 44). *Styrelsen för lantbrukshögskolan* föreslår, att anslaget ökas med sammanlagt 1 952 000 kr.

I detta sammanhang har anmälts förslag av trädgårdsnäringsutredningen rörande *verksamheten inom vissa ämnesområden vid lantbrukshögskolans alnarpsdel* ävensom en av lantbruksstyrelsen verkställd utredning rörande *biodlingens nuvarande betingelser och utvecklingstendenser*, såvitt den samma avser försöksverksamheten på biodlingsområdet.

Departementschefen har — efter närmare redogörelse för anslagsframtällningar samt för innehållet i omförmälda förslag och utredning ävensom för däröver avgivna remissyttranden — anfört följande.

»Statsmakternas beslut år 1961 rörande forskningen, försöksverksamheten och den högre undervisningen på jordbruks- och trädgårdsområdena har följts av kraftiga successiva anslagsökningar för dessa ändamål. Lantbrukshögskolans anslag till avlöningar, omkostnader, materiel, nyanskaffning av apparater m. m., bokinköp och bokbindning samt försöksverksamheten — eller motsvarande anslag — har sålunda under budgetåren 1961/62—1963/64 uppförts med sammanlagt respektive 11,8, 13,9 och 16,8 miljoner kr. De förslag jag framlägger under denna och de närmast följande anslagspunkterna avser att möjliggöra en ytterligare upprustning av högskolans för jordbrukets och trädgårdsnärings fortsatta effektivisering grundläggande verksamhet. Jag finner i likhet med högskolestyrelsen särskilt angeläget att tillgodose det ökade medelsbehovet för materiel och apparatanskaffning samt för försöksverksamheten. Vid bifall till mina förslag kommer lantbrukshögskolans anslag för nästa budgetår totalt att uppgå till 19,5 miljoner kr.

Under förevarande anslag vill jag först vad gäller högskolans *U p p s a l a d e l* tillstyrka, att en laboratur i Bo 1 inrättas vid institutionen för husdjurens näringsfysiologi. Vid försöksavdelningen för hydroteknik bör inrättas en tjänst som försöksledare i Ae 23. Med anledning av vad högskolestyrelsen anfört beträffande behovet av programmerare för den automatiska databehandlingen vid högskolan anser jag mig böra förorda, att 30 000 kr. ställs till förfogande för att bestrida kostnader för programmeringsarbete. I anslutning till högskolans förslag om tjänster som datatekniker vill jag vidare förorda, att en tjänst som assistent i Ae 13 inrättas. Nu nämnd, för databehandlingen avsedd personal bör stå till hela högskolans disposition. Förslaget att högskolan skall anlita speciallärare för undervisningen i ämnena stadsbyggnadslära och teckning föranleder ingen erinran från min sida. Kostnaden härför torde beräknas till 8 000 kr. Vad jag sålunda förordat medför en kostnadsökning under anslaget med 139 600 kr.

För att möjliggöra en ökning av antalet studerande i kemi bör antalet

assistenttimmar ökas med 1 500 vid institutionen för lantbrukskemi I och med 1 000 vid institutionen för lantbrukskemi II. Enligt min mening bör vidare biträdespersonalen vid högskolans institutioner i Ultuna förstärkas med en tjänst som laboratoriebiträde i högst Ae 9 vid institutionen för husdjurens utfodring och vård, en tjänst som kontorsbiträde i reglerad befordringsgång vid försöksavdelningen för jordbearbetning, en tjänst som laboratoriebiträde i högst Ae 9 vid biodlingsavdelningen samt en tjänst som kontorsbiträde i reglerad befordringsgång vid institutionen för växtodling. Därjämte vill jag tillstyrka att en tjänst som kanslibitråde i Ae 7 vid institutionen för husdjursförädling utbyts mot en tjänst som laboratoriebiträde i högst Ae 9. Nuvarande medel till tillfällig arbetskraft vid vart och ett av södra och västra jordbruksförsöksdistrikten samt södra och norra husdjursförsöksdistrikten bör uppräknas med 2 000 kr. till 11 000 kr. Den av mig förordade förstärkningen av assistent- och biträdespersonalen föranleder en anslagsökning av sammanlagt 116 000 kr.

Jag beräknar vidare 17 900 kr. för de lönegradsförändringar, som chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor. Slutligen föreslår jag att följande tjänster extraordinariesätts, nämligen en tjänst som försökstekniker i Ag 19 vid institutionen för växtodling samt en tjänst som laboratorieingenjör i högst Ag 15 och en tjänst som förste laboratorieassistent i Ag 13 vid institutionen för växtnäringsslära och jordbearbetning.

Lantbruksstyrelsens förslag om förstärkning av biodlingsavdelningen — utöver vad jag på yrkande av högskolestyrelsen förordat — bör i enlighet med vad högskolestyrelsen i sitt yttrande över förslaget anfört för närvarande inte föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

Vid högskolans Alnarp s del påbörjas läsåret 1964/65 den högskolemässiga hortonomutbildningen. Detta läsår kommer till Alnarp de hortonomie studerande som år 1962 inledde sina studier vid högskolans Uppsaladel. Trädgårdsnäringsutredningen, som utrett behovet av personal för undervisning och forskning inom vissa ämnesområden, har föreslagit att undervisning till vederbörande institutioner i Ultuna skall inrättas i Alnarp för trädgårdsodlingens driftsekonomi, arbetsmetodik och teknik samt växtpatologi. De båda förstnämnda avdelningarna bör enligt utredningens majoritet förestås av universitetslektorer och avdelningen i växtpatologi av laborator. Remissinstanserna har understrukt angelägenheten av den föreslagna förstärkningen.

För egen del vill jag förorda, att de två universitetslektoraten i trädgårdsodlingens driftsekonomi respektive arbetsmetodik och teknik inrättas från och med den 1 juli 1964. För att tillgodose behovet av skriv- och räknehjälp för dessa båda universitetslektorer vill jag vidare tillstyrka att en tjänst som kanslibitråde i Ae 7 inrättas. Beträffande växtpatologi är jag endast beredd tillstyrka att undervisningen, som omfattar cirka 40 timmar, tills vidare

handhas av speciallärare. För detta ändamål bör 4 000 kr. beräknas. Trädgårdsnäringsutredningens förslag om ett kemiskt analyslaboratorium i Alnarp torde få prövas i samband med att ställning tas till organisationen av statens lantbrukskemiska laboratorium.

Enligt beslut av 1961 års riksdag skall från och med den 1 juli 1964 en professur tillkomma i ämnet trädgårdskonst och naturvård. För att snarast få till stånd en intensiv forskningsverksamhet inom detta betydelsefulla ämnesområde, vill jag förorda att institutionen för trädgårdskonst och naturvård redan nästa budgetår tilldelas en forskarassistent i Ae 21, en kontorist i Ae 9 samt 1 000 assistenttimmar.

I anledning av högskolans övriga yrkanden rörande Alnarpsdelen vill jag tillstyrka att vid försöksavdelningen för frukt- och bärodling inrättas en tjänst som institutionsbiträde i reglerad befordringsgång, vid institutionen för köksväxt- och prydnadsväxtodling en tjänst som vaktmästare i Ae 7 samt vid vardera forskningsavdelningen för köksväxtodling och prydnadsväxtodling en tjänst som laboratoriebiträde i högst Ae 9. För ett vart av trädgårdsförsöksdistrikten bör nuvarande medel till tillfällig arbetskraft uppräknas med 2 000 kr. till 11 000 kr. Jag beräknar vidare 1 500 kr. för den lönegradsförändring, som chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor. Vad sålunda föreslagits beträffande högskolans Alnarpsdel medför en kostnadsökning av 290 900 kr.

Vad gäller högskolans kansli i Ultuna anser jag mig inte nu böra ta slutlig ställning till det av högskolan framlagda organisationsförslaget. Med hänsyn till den ökade arbetsbörda på kansliet som högskolans utbyggnad medfört vill jag dock förorda en viss provisorisk förstärkning utöver tidigare medgiven sådan. Sålunda bör 15 000 kr. beräknas för arvode till en studieombudsman och 30 000 kr. för förstärkning av biträdespersonalen vid kansliet. För förstärkning av biträdespersonalen vid högskolans sektions-expedition i Alnarp bör vidare beräknas 7 500 kr. Vid biblioteket i Ultuna bör enligt min mening en tjänst som expeditionsvakt i Ao 7 ändras till expeditionsbiträde i Ao 9. Vad jag nu förordat beträffande administration och bibliotek föranleder en anslagsökning av 53 800 kr.

Det är min avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att för riksdagen framlägga särskild proposition angående omorganisation av statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader och jordbrukstekniska institutet. Under arbetet med denna proposition har jag funnit, att en bättre samordning av forsknings- och försöksverksamheten på det jordbrukstekniska området är angelägen. Med hänsyn härtill föreslår jag, att lantbrukshögskolans försökskollegium utvidgas med en teknisk sektion, som bör ha samma ställning och funktion som kollegiets övriga sektioner. Arvode till sektionens ordförande och ersättning till icke självskrivna ledamöter bör utgå från föreva-

rande anslag. Till här berörda frågor avser jag återkomma vid anmälan av nyss nämnda proposition.

Löneomräkningen påkallar under olika avlöningsposter ökning med sammanlagt 56 500 kr. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (11 245 000 + 675 000) 11 920 000 kr.»

Lantbrukshögskolan: Omkostnader (p. 45). *Styrelsen för lantbrukshögskolan* har i sin anslagsframställning hemställt, att anslaget höjes med 107 000 kr.

Departementschefen har efter redogörelse för styrelsens motivering till äskandena anfört följande.

»Med hänvisning till beräkningen i föregående sammanställning upptar jag anslaget till (1 060 000 + 31 000) 1 091 000 kr. Jag förutsätter därvid att medel till underhåll av park- och prydnadsanläggningar m. m. vid Alnarp skall utgå från Alnarpsinstitutets anslag. I enlighet med de riktlinjer som angetts i den av 1963 års riksdag godkända propositionen nr 85 angående organisationen av den automatiska databehandlingen inom statsförvaltningen, bör under förevarande anslag uppföras en anslagspost till kostnad för förhyrd datamaskintid. Anslagsposten är avsedd att bestrida debiterade kostnader för datamaskinbearbetningar, utförda vid statskontorets, försvarets forskningsanstalts, statistiska centralbyråns och andra statliga myndigheters datamaskinanläggningar.»

Lantbrukshögskolan: Materiel (p. 46). *Styrelsen för lantbrukshögskolan* har i sin anslagsskrivelse hemställt, att anslaget ökas med 452 000 kr.

Departementschefen har, efter redogörelse för styrelsens motivering för anslagsyrkandena, anfört följande.

»I enlighet med vad jag uttalat under högskolans avlöningsanslag bör förevarande anslag ökas utöver vad som betingas av de tillstyrkta personalförstärkningarna. Jag anser mig kunna förorda en ökning med 293 000 kr. Såsom jag avser att närmare utveckla under punkten Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Trädgårdsekonomisk byrå torde 50 000 kr. av detta anslag få användas för anskaffning av trädgårdsekonomiskt bokföringsmaterial.»

Lantbrukshögskolan: Nyanskaffning av apparater m. m. (p. 47). *Styrelsen för lantbrukshögskolan* har hemställt, att anslaget ökas dels med 990 000 kr. till viss nyanskaffning av apparater m. m., dels med ca 73 000 kr. till utrustning vid de kemiska institutionerna vid en utökning av studerandantalet.

Departementschefen har anfört.

»Med hänvisning till vad jag anfört under högskolans avlöningsanslag förordar jag en anslagsuppräknig med 200 000 kr. till totalt 1 210 000 kr.»

Lantbrukshögskolan: Bokinköp och bokbindning (p. 48). *Styrelsen för lantbrukshögskolan* har i sin anslagssskrivelse hemställt, att anslaget ökas med 28 000 kr.

Departementschefen har anfört.

»För att bland annat möjliggöra förvärv av litteratur inom nytillkomna ämnesområden bör enligt min mening anslaget ökas med 20 000 kr. till 200 000 kr.»

Lantbrukshögskolan: Försöksverksamheten (p. 49). *Styrelsen för lantbrukshögskolan* har i sin anslagsframställning föreslagit att anslaget ökas med 2 700 000 kr., varav 1 500 000 kr. motiveras med inträffade kostnadsstegringar och 1 200 000 kr. avses för utvidgning av försöksverksamheten. Högskolestyrelsen har framhållit att av högskolans försökskollegium föreslagna utvidgning av husdjursförsöken — motsvarande en från 261 800 kr. till 628 850 kr. ökad medelstillelning — så långt som möjligt bör genomföras.

Departementschefen har efter redogörelse för styrelsens motivering till åskandena anfört följande.

»En anseelig del av den begärda anslagsökningen är avsedd för uppräknig av ersättningarna till hushållningssällskapen för deras medverkan i den statliga fältförsöksverksamheten. Denna medverkan skall enligt beslut av 1961 års riksdag regleras genom avtal mellan lantbrukshögskolan och sällskapen. Ersättning skall utgå efter särskild taxa, konstruerad så att den täcker sällskapens kostnader för försökspersonal, mark och försöksteknisk utrustning. Det skall ankomma på sällskapen att själva anskaffa och svara för erforderliga försöksresurser.

Vid försök att utforma taxan visade det sig, att ett tillfredsställande underlag inte kunde erhållas utan ingående undersökningar med bland annat arbetstidsstudier. På grund härav tillkallades — såsom anmäls för riksdagen i förra årets statsverksproposition — 1962 års fältförsöksutredning.

Utredningen har den 16 juli 1963 avlämnat ett delbetänkande avseende jordbruksförsöksverksamheten. Med utgångspunkt från en av utredningen skisserad organisatorisk uppläggning av nämnda verksamhet skulle ersättningarna till hushållningssällskapen för medverkan inom 1963/64 års jordbruksförsöksprogram behöva ökas från i runt tal 410 000 kr. till 810 000 kr. för att ge avsedd kostnadstäckning. Utredningen har utarbetat förslag till

ramavtal beträffande de allmänna principerna för samarbetet mellan lantbrukshögskolan och hushållningssällskapen samt exempel på säravtal. I säravtalen skall redovisas det antal försök av olika slag som respektive sällskap åtar sig att utföra och de ersättningar som skall utgå. Tvister rörande tillämpningen av ramavtal och däri angiven taxa samt säravtal föreslås skola hänskjutas till lantbruksstyrelsen för avgörande. Att i stället anlita skiljemannaförfarande skulle enligt utredningen ställa sig alltför omständligt och kostnadskrävande. Härvid har utredningen beaktat, att av parterna den ena är helt statlig och den andra till stor del statsunderstödd, varav följer att kostnaderna för ett skiljemannaförfarande till övervägande del skulle komma att falla på statsverket.

Fältförsöksutredningens betänkande har remissbehandlats, varvid utredningens beräkningar av såväl lantbruksstyrelsen och styrelsen för lantbrukshögskolan som hushållningssällskapen ansetts av olika skäl ge för låga ersättningsiffror. Statskontoret ifrågasätter beräkningen av viss lönekostnad, medan riksrevisionsverket inte framställer någon erinran. Hushållningssällskapens förbund anser det knappast vara formellt riktigt, att eventuella tvister rörande avtalens tillämpning skall hänskjutas till lantbruksstyrelsen för avgörande.

Genom utredningen synes bristerna i beräkningsunderlaget i allt väsentligt ha undanröjts. Utredningen ger vid handen att en betydande anslagsökning krävs för nästa budgetår redan vid oförändrad försöksvolym. Samtidigt anmäler sig nya försöksuppgifter i snabb takt. Jag är väl medveten om den viktiga roll försöksverksamheten spelar för de berörda näringarnas fortsatta utveckling. Men jag vill också understryka nödvändigheten av att de anslag som ställs till förfogande används efter en noggrann avvägning mellan föreliggande anspråk. Det är härvid oundgängligt, att insatserna fortlöpande inriktas på objekt och områden, som enligt dagens bedömning kommer att ge bäst utbyte. För att möjliggöra en erforderlig uppräknings av ersättningarna till hushållningssällskapen och samtidigt underlätta för lantbrukshögskolan att lägga upp en rationellt inriktad försöksverksamhet, vill jag förorda en förstärkning av detta anslag med 1 000 000 kr. till 3 295 000 kr.

På grund av att hushållningssällskapen för sin allmänna verksamhet är beroende av statsbidrag och statsmakterna vid avvägningen av detta bidrag inte kan undgå att ta hänsyn till storleken av ifrågavarande taxeersättningar, anser jag mig böra godta utredningens förslag att tvister rörande avtalens tillämpning skall avgöras av lantbruksstyrelsen, vars beslut av sällskapen i vanlig ordning kan överklagas hos Kungl. Maj:t.

Högskolestyrelsens förslag att 2 000 kr. skall få disponeras för internordiska resor för tjänstemän vid trädgårdssektionen finner jag mig kunna tillstyrka.»

Lantbrukshögskolan: Lantbruksdriften vid försöksstationerna m. m. (p. 50). *Styrelsen för lantbrukshögskolan* har hemställt, att anslaget uppförs med 1 000 kr.

Departementschefen har i enlighet med högskolestyrelsens förslag förordat att anslaget bör uppföras med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Lantbrukshögskolan: Inredning och utrustning (p. 51). *Styrelsen för lantbrukshögskolan* har i sin anslagsframställning hemställt, att ett anslag av 550 000 kr. anvisas för att täcka inrednings- och utrustningskostnaderna i anslutning till ombyggnader, vilka beräknas bli slutförda under budgetåret 1964/65.

Departementschefen har, efter redogörelse för styrelsens motivering för sina yrkanden, anfört följande.

»Den pågående upprustningen av lantbrukshögskolans lokalresurser synes medföra behov av medel under nästa budgetår till inredning och utrustning av vissa genom ombyggnader tillkomna nya institutions- och laboratorietrymmen i Ultuna och Alnarp. Enligt min mening bör ett särskilt reservationsanslag av 500 000 kr. ställas till förfogande för ändamålet.»

Utskottet

I propositionen nr 65 framlagda riktlinjer och förslag angående försöksverksamheten på det jordbrukstekniska området och i fråga om jordbrukets och trädgårdsnäringens driftsbyggnader syftar till att genom en utbyggnad och omorganisation av verksamheten intensifiera de statliga insatserna på området. I likhet med departementschefen vill utskottet understryka byggnads- och mekaniseringsfrågornas stora betydelse för jordbruksnäringen. Därför är det enligt utskottets mening att hälsa med tillfredsställelse, att förslag härom nu framlagts. Utskottet kan för sin del biträda de riktlinjer för verksamheten och de förslag i övrigt, som propositionen innehåller, och tillstyrker därför bifall till vad Kungl. Maj:t härvidlag förordat.

Det nu sagda innebär bl. a. att utskottet i likhet med departementschefen anser skäl tala för att försöksverksamheten i fråga om lantbrukets byggnader tills vidare kvarblir i Lund. Vad i motionsparet I: 683 och II: 833 förordats har utskottet därför ansett sig icke böra biträda. Likaså har utskottet ansett sig icke kunna tillstyrka vad i motionerna I: 682 och II: 834 föreslagits beträffande förläggandet till Röbbäcksdalen av en för Norrland speciellt tillrättalagd försöksverksamhet på byggnadsområdet. Såsom departementschefen anfört talar starka skäl för att byggnadsförsöken efter inledande modellstudier fullföljes hos försöksvärdar i skilda delar av landet. Alltefter-

som systemet med försöksvärdar utbygges bör möjligheter skapas att tillgodose även det med sistnämnda motionsyrkanden avsedda syftet. De för speciellt Norrlands vidkommande aktuella problemen synes därvid få prövas med beaktande av det riksförsöksprogram, som upprättas i fråga om försöksverksamhet i övrigt på lantbrukets område och i vilket program jämväl försöksverksamheten rörande jordbruksteknik och lantbruksbyggnader avses bli inordnad.

Såsom departementschefen uttalat bör försöksverksamheten på det jordbrukstekniska området syfta till rationell användning inom jordbruksföretagen av teknisk utrustning av olika slag. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla önskvärdheten av att inom ramen för nämnda verksamhet även beaktas frågor rörande sådan teknisk utrustning, som är gemensam för jordbruk och skogsbruk.

I motionen II: 832 har anförts kritiska synpunkter mot det i propositionen framlagda förslaget att organisera försöksverksamheten i fråga om lantbrukets byggnader som en särskild anstalt, anknuten till lantbrukshögskolan. Enligt motionärens mening borde man hellre ha inriktat sig på en utvidgning av jordbrukstekniska institutet till att omfatta även verksamheten beträffande jordbrukets och trädgårdsnäringens driftsbyggnader. Genom en dylik organisation skulle ha erhållits delaktighet och direkt samverkan i försöksverksamheten från såväl jordbruks- och trädgårdsnäringarnas som industrins sida. Motionären har emellertid i frågans nuvarande läge inte ansett sig böra påyrka en lösning därav enligt nyss antydda riktlinjer utan hemställt att riksdagen måtte, samtidigt som den godtager departementschefens förslag som en provisorisk lösning, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om undersökning och förhandlingar angående utvidgning av jordbrukstekniska institutets verksamhetsområde enligt dessa riktlinjer och begära förslag härom senast till 1969 års riksdag. I anslutning härtill vill utskottet uttala, att det torde få förutsättas, att frågan om den i motionen II: 832 åsyftade utvidgningen av jordbrukstekniska institutets verksamhetsområde kommer att beaktas i samband med utarbetandet av avtal rörande institutets verksamhet efter det nu träffade femårsavtalets utgång. Någon riksdagens särskilda åtgärd i anledning av motionen synes därvid icke erforderlig.

Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen framlagda förslag beträffande lantbrukshögskolans avlöningsanslag avser liksom vissa förslag under de närmast därefter följande anslagpunkterna att möjliggöra en ytterligare utrustning av högskolans för jordbrukets och trädgårdsnäringens fortsatta effektivisering grundläggande verksamhet. Vad Kungl. Maj:t därvid föreslagit och uttalat föranleder ingen erinran från utskottets sida. Detta innebär bl. a. att utskottet ej funnit anledning biträda i motionerna I: 230 och II: 281 framförda yrkanden om viss ytterligare personalförstärkning vid institutionernas forsknings- och försöksavdelningar.

Vad i statsverkspropositionen föreslagits i fråga om lantbrukshögskolans omkostnads- och materiellanslag ävensom anslagen till nyanskaffning av apparater m. m. samt till bokinköp och bokbindning kan utskottet biträda. Utskottet vill emellertid i förevarande sammanhang erinra om att för innevarande budgetår finnes å lantbrukshögskolans stat uppfört ett anslag för bl. a. underhåll av parken vid Alnarp. I detta anslag synes vissa kostnader för forskning och demonstration inom institutionen för trädgårdskonst och naturvård ha inräknats. Då förevarande anslag för nästkommande budgetår överförts till Alnarpsinstitutets stat och sålunda ej står till förfogande för nyssnämnda särskilda ändamål, förutsätter utskottet, att nämnda institution erhåller någon ersättning härför genom tilldelning från lantbrukshögskolans materiellanslag. Uppräkning av detta anslag torde dock ej erfordras härför.

För att möjliggöra en erforderlig höjning av ersättningarna till hushållningssällskapen för deras medverkan i den statliga fältförsöksverksamheten och samtidigt underlätta för lantbrukshögskolan att lägga upp en rationellt inriktad försöksverksamhet har departementschefen förordat en förstärkning av anslaget till försöksverksamheten med 1 000 000 kr. Utskottet har för sin del intet att erinra häremot. De i motionerna I: 230 och II: 281 samt I: 443 och II: 535 framförda yrkandena om anslagsuppräkningsmedel ytterligare 500 000 resp. 1 700 000 kr. kan utskottet sålunda inte tillstyrka.

Beträffande anslagen till lantbruksdriften vid försöksstationerna m. m. samt till inredning och utrustning får utskottet tillstyrka bifall till vad Kungl. Maj:t under nämnda anslagspunkter förordat.

Under förmålan, att i det föregående ej särskilt berörda uttalanden och förslag i Kungl. Maj:ts förevarande framställningar icke föranleder någon erinran från utskottets sida, hemställer utskottet,

att riksdagen må

I. bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna vid statsrådsprotokollet fogat avtal med Stiftelsen Svensk jordbruksteknisk forskning angående drift av jordbrukstekniska institutet,

II. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning samt med avslag å motionerna I: 683 och II: 833 godkänna att försöksverksamheten i fråga om lantbrukets byggnader tills vidare kvarblir i Lund,

III. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning samt med avslag å motionerna I: 682 och II: 834, såvitt nu är i fråga,

a) godkänna de framlagda förslagen i övrigt rörande organisationen m. m. av försöksverksamheten i fråga om lantbruksbyggnader,

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa personalförteckning för statens lantbruksbyggnadsförsök i enlighet med vad som föreslagits i det föregående,

IV. a) fastställa följande avlöningsstat för statens lantbruksbyggnadsförsök, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1964/65:

Avlöningsstat

1. Ersättningar till expertis, <i>förslagsvis</i>	26 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	342 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	154 000
	Summa kr. 522 000

b) å riksstaten för budgetåret 1964/65 under nionde huvudtiteln anvisa till *Statens lantbruksbyggnadsförsök: Avlöningar* ett förslagsanslag av 522 000 kr.

V. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning samt med avslag å motionerna I: 682 och II: 834, såvitt nu är i fråga, å riksstaten för budgetåret 1964/65 under nionde huvudtiteln anvisa

a) till *Statens lantbruksbyggnadsförsök: Omkostnader* ett förslagsanslag av 250 000 kr.

b) till *Statens lantbruksbyggnadsförsök: Försöksverksamheten* ett reservationsanslag av 150 000 kr.

VI. å riksstaten för budgetåret 1964/65 under nionde huvudtiteln anvisa till *Bidrag till jordbrukstekniska institutet* ett förslagsanslag av 500 000 kr.

VII. medge avskrivning i enlighet med vad som förordats i det föregående av lån ur fonden för förlag till statsverket till jordbruksdriften m. m. vid statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader,

VIII. lämna motionen II: 832 utan åtgärd,

IX. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning samt med avslag å motionerna I: 230 och II: 281, såvitt nu är i fråga,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta de ändringar i personalförteckningen för lantbrukshögskolan som föranleds av vad som föreslagits i det föregående,

b) godkänna följande avlöningsstat för lantbrukshögskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1964/65:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 963 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	138 600
3. Arvoden till viss tillfällig personal vid institutionerna	271 800
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	5 174 500
5. Särskilda löneförmåner till vissa tjänstemän	3 900
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	3 368 000
	<hr/>
	Summa kr. 11 920 000

c) å riksstaten för budgetåret 1964/65 under nionde huvudtiteln anvisa till *Lantbrukshögskolan: Avlöningar* ett förslagsanslag av 11 920 000 kr.

X. å riksstaten för budgetåret 1964/65 under nionde huvudtiteln anvisa

a) till *Lantbrukshögskolan: Omkostnader* ett förslagsanslag av 1 091 000 kr.,

b) till *Lantbrukshögskolan: Materiel* ett reservationsanslag av 1 308 000 kr.,

c) till *Lantbrukshögskolan: Nyanskaffning av apparater m. m.* ett reservationsanslag av 1 210 000 kr.

d) till *Lantbrukshögskolan: Bokinköp och bokbindning* ett reservationsanslag av 200 000 kr.

XI. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts framställning samt med avslag å motionerna I: 230 och II: 281, såvitt nu är i fråga, ävensom motionerna I: 443 och II: 535, å riksstaten för budgetåret 1964/65 under nionde huvudtiteln anvisa till *Lantbrukshögskolan: Försöksverksamheten* ett reservationsanslag av 3 295 000 kr.

XII. å riksstaten för budgetåret 1964/65 under nionde huvudtiteln anvisa

a) till *Lantbrukshögskolan: Lantbruksdriften vid försöksstationerna m. m.* ett förslagsanslag av 1 000 kr.,

b) till *Lantbrukshögskolan: Inredning och utrustning* ett reservationsanslag av 500 000 kr.

Stockholm den 21 april 1964

På jordbruksutskottets vägnar:

NILS G. HANSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Hjalmar Nilsson, Lage Svedberg, Nils Hansson, Hedström*, Hermansson, Magnusson, Gunnar Pettersson, Isacson, Weibull* och Wanhainen;

från andra kammaren: herrar Hansson i Skegrie, Sköld, Antby*, fru Lindskog, herrar Nilsson i Lönsboda*, Franzén, Johansson i Simrishamn, fru Edin* samt herrar Hedin och Hægglom*;

dock att vid behandlingen av punkterna 44—48 samt 50 och 51 under nionde huvudtiteln i statsverkspropositionen (Lantbrukshögskolan: Avlöningar, Omkostnader, Materiel, Nyanskaffning av apparater m. m., Bokinköp och bokbindning, Lantbruksdriften vid försöksstationerna m. m. respektive Inredning och utrustning) följande ledamöter närvarit:

från första kammaren: herrar Lage Svedberg, Nils Hansson, Mossberger, Hedström*, Hermansson, Magnusson, Gunnar Pettersson, Isacson, Weibull* och Wanhainen*;

från andra kammaren: herrar Hansson i Skegrie, Sköld, Östlund*, fru Lindskog, herrar Johanson i Västervik, Nilsson i Lönsboda*, Franzén, Stiernstedt, Eskilsson i Likenäsa och Jönsson i Ingemarsgården*;

medan vid behandlingen av punkten 49 under nionde huvudtiteln i statsverkspropositionen (Lantbrukshögskolan: Försöksverksamheten) följande ledamöter närvarit:

från första kammaren: herrar Hjalmar Nilsson, Nils Hansson, Mossberger, Hedström*, Hermansson, Magnusson, Gunnar Pettersson, Isacson, Weibull* och Manne Olsson*;

från andra kammaren: herrar Hansson i Skegrie, Sköld, Lindström*, Östlund*, fru Lindskog, herrar Nilsson i Lönsboda*, Franzén, Rimås, Hedin och Persson i Skänninge*.

* Ej närvarande vid justeringen.

Särskilt yttrande

av herrar *Lage Svedberg, Hansson* i Skegrie och *Rimås*, vilka anfört:

»I statsverkspropositionen har under *lantbrukshögskolans* avlöningsanslag bl. a. redovisats ett av trädgårdsnäringsutredningen framlagt förslag att en underavdelning till institutionen i växtpatologi inrättas i Alnarp. Nämnda avdelning borde enligt utredningens majoritet förestås av laborator. Trots att remissinstanserna understrukit angelägenheten av bl. a. förevarande förstärkning är departementschefen emellertid endast beredd tillstyrka att undervisningen i växtpatologi tills vidare handhas av speciallärare, för vilket ändamål 4 000 kr. beräknats.

Även om vi funnit oss böra biträda utskottets godtagande av det nu fram-

lagda förslaget vill vi betona att detsamma är klart otillräckligt för att på sikt lösa hithörande problem. Vi anser att starka skäl talar för ett genomförande av trädgårdsnäringsutredningens förenämnda förslag, eftersom även omfattande forskningsuppgifter föreligger på växtpatologins område, vilka lämpligast kan bedrivas i Alnarp. Vi förutsätter därför, att Kungl. Maj:ts framdeles tar upp frågan om förstärkning av institutionen för växtpatologi på sätt trädgårdsnäringsutredningen föreslagit.»

Reservationer

1) av herrar *Isacson, Hedin och Hæggbloom* (såvitt avser II. i utskottets hemställan);

2) av herrar *Isacson, Weibull, Östlund och Stiernstedt*, vilka ansett dels att det stycke i utskottets utlåtande som börjar å s. 19 med orden »Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen» och slutar med orden »institutionernas forsknings- och försöksavdelningar» bort ersättas med text av följande lydelse:

»Kungl. Maj:ts — — — (lika med utskottet) — — — grundläggande verksamhet. I anledning av de till under denna punkt väckta motionerna I: 230 och II: 281 vill emellertid utskottet uttala, att det finner de i dessa motioner framförda yrkandena om viss ytterligare personalförstärkning vid institutionernas forsknings- och försöksavdelningar väl motiverade. I avslutning härtill vill utskottet anföra följande.

I framställningar de senaste åren har lantbrukshögskolans styrelse upptagit äskanden av lantbrukshögskolans institution för växtpatologi om tjänster för undervisning och forskning rörande trädgårdsväxternas sjukdomar och skadedjur, vilka befattningar skulle vara placerade i Alnarp. En tjänst som överassistent föreslogs ursprungligen av jordbrukshögskoleutredningen och upptogs av styrelsen för lantbrukshögskolan i petita för budgetåret 1962/63—1964/65. Trädgårdsnäringsutredningen föreslog för sin del däremot en tjänst som laborator inom samma ämnesområde och med placering i Alnarp, vilket förslag högskolestyrelsen tillstyrkte i sitt remissyttrande, och som av institutionen nu upptagits som förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1965/66. Det förutsattes, att laboratorn skall svara för undervisning och forskning rörande trädgårdsväxternas sjukdomar. Han skall vara placerad i Alnarp men ha viss undervisningsskyldighet vid Ultuna. Utrustningen för en underavdelning vid Alnarp synes medföra relativt begränsade kostnader. Lämpliga lokaler för verksamheten torde kunna beredas i den byggnad som nu disponeras av statens växtskyddsanstalts och statens centrala frökontrollanstalts filialer, av vilka den senare inom kort kommer att flyttas ut.

Trädgårdsnäringsens växtsjukdomar är av mycket stor betydelse och hittills föga beaktade. Icke minst ur synpunkten att nedbringa användningen

av växtskyddsmedlen till ett minimum torde växtpatologisk forskning, konsultativ verksamhet och undervisning med speciell inriktning på trädgårdsväxternas område få en avgörande betydelse. Det är därvid önskvärt att denna verksamhet förlägges till det område, där trädgårdssodlingen främst är lokaliserad.

Utskottet tillstyrker därför att institutionens forskningsavdelningar tillföres en laborator i Bo 1 placerad vid institutionen för växtpatologi i Alnarp från den 1 juli 1965.

Utskottet vill även tillstyrka motionärernas förslag om att institutionernas försöksavdelningar från och med nästa budgetår tillföres en försöksledare i Ae 23 vid institutionen för husdjurens utfodring och vård. Enligt utskottets mening bör denne försöksledare direkt avdelas för att leda försöksverksamheten på foderkonserveringens område. Ett rationellt tillvaratagande av vallväxterna kräver en betydligt utökad ensilering. Trots lovvärda ansträngningar inom forskning och försök på detta område står en rad för det praktiska jordbruket betydelsefulla problemkomplex obesvarade. Inte minst mot bakgrunden av mjölkproduktionens svaga ekonomi bör förden skull ökade resurser sättas in, för att så snabbt som möjligt komma till rätta med dessa problem. Forskning och försök på detta område är också av grundläggande betydelse för den alltmer betydelsefulla livsmedelsforskningen.»

dels ock att utskottets hemställan under IX. bort ha följande lydelse:

»IX. i anledning av Kungl. Maj:ts framställning samt motionerna I: 230 och II: 281, såvitt nu är i fråga,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta de ändringar i personalförteckningen för lantbrukshögskolan som föranleds av vad som föreslagits i det föregående,

b) godkänna följande avlöningsstat för lantbrukshögskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1964/65:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 963 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	138 600
3. Arvoden till viss tillfällig personal vid institutionerna	271 800
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	5 197 500
5. Särskilda löneförmåner till vissa tjänstemän	3 900
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	3 378 000

Summa kr. 11 953 000

c) å riksstaten för budgetåret 1964/65 under nionde huvudtiteln anvisa till *Lantbrukshögskolan: Avlöningar* ett förslagsanslag av 11 953 000 kr.»

3) av herrar *Isacson, Weibull, Östlund* och *Hedin*, vilka ansett *dels* att det stycke i utskottets utlåtande som börjar å s. 20 med orden »För att möjliggöra» och slutar med orden »sålunda inte tillstyrka», bort ersättas med text av följande lydelse:

»För att möjliggöra — — — (lika med utskottet) — — — 1 000 000 kr.

Utskottet, som hälsar denna förstärkning med tillfredsställelse, vill emellertid med beaktande av de synpunkter som framförts i motionerna I: 230 och II: 281 samt I: 443 och II: 535 framhålla att den förordade medelsförstärkningen icke synes tillräcklig för att tillgodose det avsedda syftet. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att hushållningssällskapens medverkan i den statliga fältförsöksverksamheten enligt beslut vid 1961 års riksdag skall regleras genom avtal mellan lantbrukshögskolan och sällskapen. Departementschefen anför att ersättning skall utgå efter särskild taxa, konstruerad så att den täcker sällskapens kostnader för försökspersonal, mark och försöksteknisk utrustning. Överenskommelse har emellertid icke kunnat träffas om det förslag som taxekommittén framlagt. Genom att hushållningssällskapen för nästa budgetår åtar sig betydande subventionering av fältförsöksverksamhetens kostnader har dock överenskommelse kunnat träffas genom att sällskapen tillföres ca 500 000 kronor. Vad som återstår av den i propositionen föreslagna ökningen måste därefter helt disponeras för de kostnadsstegringar som av högskolestyrelsen i anslagsäskandet 1963 beräknats för egna jordbruksförsök, trädgårdsförsök och husdjursförsök. En begränsning av antalet försök blir därvid ofrånkomlig inom ramen av en anslagsökning av en miljon kronor. En ytterligare anslagsuppräknings synes därför väl motiverad. Utskottet förordar för sin del att anslaget i enlighet med yrkandet i motionsparet I: 230 och II: 281 höjes med ytterligare 500 000 kr.»,

dels ock att utskottets hemställan under XI. bort ha följande lydelse:

»XI. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning samt motionerna I: 443 och II: 535 ävensom med bifall till motionerna I: 230 och II: 281, såvitt nu är i fråga, å riksstaten för budgetåret 1964/65 under nionde huvudtiteln anvisa till *Lantbrukshögskolan: Försöksverksamheten* ett reservationsanslag av 3 795 000 kr.»